

Razpis častnih nagrad za nove slovenske, hrvaške ali srbske skladbe. „Glasbena Matica“ razpisuje v smislu odborovega sklepa z dne 26. junija 1907 častne nagrade v skupnem znesku 600 K za izvirne slovenske, hrvaške ali srbske skladbe, in sicer za moške, mešane in ženske zборе, dvospeve in samospeve, za klavirske in vijolinske skladbe. Konkurence med skladatelji ne bo; kar bo vredno, da se izvaja, se primerno nagradi in izda. Termin do 1. decembra 1907. Skladbe bo ocenjevala posebna jury. Imena skladateljev naj se pošiljajo v zaprtih kuvertih. „Glasbena Matica“ želi s tem poživiti skladateljsko delovanje, obenem pa tudi dejansko vršiti jugoslovansko vzajemnost na glasbenem polju. Odbor „Glasbene Matice“.

Simon Gregorčič. Naznanili smo že, da je napisal g. Anton Burgar Gregorčičev življenjepis, in sicer na podlagi ustnih podatkov in pisem pokojnega pesnika, ki jih je dal pisatelju v uporabo g. notar Ignacij Gruntar, ožji prijatelj pesnikov. Elegantno opremljena knjiga, ki jo krasi pesnikova slika, nam kaže Gregorčiča kot človeka v jasni in prikupni podobi. V nji je objavljenih mnogo doživljajev, ki so nam bili doslej neznan in ki nam napravljajo Gregorčiča še bolj simpatičnega. Gregorčičevo življenje ni bogato velikih dogodkov, težišče njegovega bogastva je bilo v njegovem sreju. Knjiga nam kaže vso trnjevo pot življenja preganjanega „goriškega slavca“. — Ker je cena knjige nizka — broširan izvod velja 1 K 20 h, elegantno vezan pa 2 K — in ker je njena vsebina zanimiva, smo preverjeni, da se ta življenjepis ljubljenega pesnika čimprej razširi po vseh slovenskih pokrajinah. Knjiga je naprodaj v vseh knjigotržnicah in pri založniku, gosp. notarju Ign. Gruntarju v Ribnici na Dolenjskem.

Slovenska abeceda — tako se imenuje lična knjižica za pouk v ženskih ročnih delih, ki jo je izdala gospa M. Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del v Medvodah. To knjižico z veseljem pozdravlja vsaka slovenska učiteljica, ki se bavi s poukom v ženskih ročnih delih, zakaj ona izpopolnjuje občutno vrzel v naših pripomočkih za ženska ročna dela, ki so itak preskromni, preneznatni. Naše učenke so dosedaj kupovale podobne knjižice nemških firm, z nemškimi abecedami, nemškimi napismi — in sicer ubožnejše po 10 do 20 h komad s tako majhnim, nerazločnim tiskom, da jih je vestna učiteljica le s težkim srcem gledala v njih rokah; večje knjižice take vrste so imele res razločnejši tisk, toda za ubožnejše učenke so bile že nedosegljive, ker stane komad po 30 do 50 h ali še več. Res je pred leti hrvaški učitelj I. Vidujevič izdal: „Malo veziljo — zbirko jednostavnih uzor-veziva“, toda knjiga za naše šole ni bila prikladna, ker vsebuje poleg lepe zbirke hrvaških narodnih motivov — za vezenje njih slikovite narodne noše — le eno samo abecedo. To in pa nje cena — komad po 60 h — jo delata za naše šole neprikladno.

Zato pa je gospa založnica s to izdajo pogodila pravo za naše šole. Knjižica ima abeced — pisanih in tiskanih — na izbero — in kar je glavno: slovenskih s č, š, ž — in brez onih nepotrebnih y-x in q-jev! Nadalje nahajamo v nji nekoliko okrajkov z vogali in brez voglov, številke po sebi umevno, izpopolnjevalnih likov, dva napisa in h koncu celo osnovo in razdelitev zaznamovalne vajenice. Edino kar pogrešamo in kar bi bilo želeto, da bi se v nji nahajalo — nekoliko monogramov; toda le-te si učiteljica tudi sama sestavi za slučaj potrebe.

Opozorjam s temi vrsticami slovenske kolegince nanjo z namenom, da si jo za bodoče šolsko leto pravočasno naroče — zakaj katera jo je enkrat rabila, jo bo priporočala dalje, saj se knjižica itak sama priporoča.

„Učit. Tovariš“ — je itak že tudi objavil, da je čisti dobiček namenjen za Učit. konvikt. I. M., učiteljica.

Na znanje! Vsem onim čestitim tovarišem in tovarišicam, ki so naročili (oziroma naročile) svoječasno po „Naročilnici“ pri podpisancu novo spevoigro „Slava domovini!“ tem potom vljudno naznujem, da izide dotičnega glasbeno delo do začetka novega šolskega leta za gotovo. Do sedaj ni bilo mogoče, ker je bila „Učiteljska tiskarna“, ki mi bo tiskala odslaj vse glasbene publikacije, z raznim drugim, nujnejšim delom preveč preobložena. „Venček triglasnih narodnih pesmi za šolo in dom“, ki je naznanjen na platnicah pravkar izišlega 13. zvezka „Zab. knjižnice“, je v tisku in bo do konca tega meseca dogotovljen. To delce obsega same take

narodne pesmi, ki jih Žirovnikova zbirka nima in bo kaj primerno zlasti za šolske uprizoritve (veselice itd.) ondi, kjer se iz kakšnegasikoli vzroka ne morejo ali nočejo lotiti spevoiger. Cena izvoda je 50, s poštnino 55 h. Pri večjem naročilu primeren popust.

V Središču, dne 16. julija 1907. Anton Kosi.

Politiški pregled.

* **Susteršič proti Hribarju.** Legitimacijski odsek je imel dne 12. t. m. sejo. Med drugim se je razpravljalo tudi o oddaji referata o izvolitvi poslanca Hribarja. Predsednik dr. Susteršič je dal besedo dr. Benkoviču, ki je predlagal, naj se določi za referenta furlanski klerikalni poslanec dr. Bugatto. Temu predlogu so se odločno uprli dr. Laginja, Staročeh dr. Srb in socialist dr. Pernerstorfer. Pri glasovanju je dobil Bugatto 24 glasov, dr. Laginja pa 15. Referentom o Hribarjevi izvolitvi je bil torej izvoljen Italijan Bugatto. — Postopanje Susteršičevega kluba je vzbudilo v krogih slovanskih poslancev največje ogorčenje, to tembolj, ker se je pokazalo, da so bili poslanci „Slovenskega kluba“ dogovorjeni z Nemci, da ne sme referata o Hribarjevi izvolitvi dobiti noben slovanski poslanec. Prejšnji četrtek so nemški narodnjaki obljubili dr. Ivčeviću, da bodo v odseku glasovali ali za dr. Laginjo ali pa za dr. Rybafa, na odseki seji so pa enoglasno oddali svoje glasove dr. Bugattu, ki ga je predlagal dr. Benkovič. — Poljski poslanec dr. Wlachowski je izrekel poslancu Hribarju svoje obžalovanje, da se je dogodil škandal, da je bil zaradi dogovora Susteršičevega kluba z Nemci določen referentom o izvolitvi slovenskega poslanca Neslovan. — Pri poslancih drugih narodnostij bi bilo kaj takega naravnost nemogoče. Laški klerikalci imajo n. pr. vse druge reči na razpolago proti izvolitvi liberalca Maranija. kakor pa slov. klerikalci proti Hribarju, toda niti na um jim ni prišlo vložiti kak protest, ker znajo varovati ugled svojega naroda v parlamentu. Samo Slovenci smo tako nesrečni, da nas Susteršič stavi na Dunaju venomer na sramotilen oder v posmeh drugim narodom ter v pogum vladi, da nas še bolj razdvaja in uničuje!

* **Ali bo funkcioniral novi parlament?** Predsednik dr. Weisskirchner se je napram dopisniku „Tempa“ izrazil takole: „Dogodili so se sicer burni prizori, toda ne bilo bi logično iz tega sklepati, da nova zbornica ne bo za resno delo. Vkljub ljutim nasprotstvom se lahko iz resnih in temeljitih govorov razvidi, da je v parlamentu mnogo inteligentnih mož. Ne dvomim, da bo nova zbornica popolnoma rešila vsa aktualna vprašanja in takisto imam zaupanje, da se bo tudi ugodno rešilo jezikovno vprašanje.“

* **Jezikovno vprašanje** v parlamentu je rešeno tako, da ima češke govore v zbornici ekscerpirati poseben uradnik; priobčijo se v državnozbornski korespondenci. — Jugoslovanski klub je izrekel svoje obžalovanje, da ga češki klub ni povabil na sodelovanje glede jezikovnega vprašanja. Kje je slovska solidarnost?! Tam, kjer treba, je ni!

* **Časopis „Rozkvet“ prepovedan.** Praški nadškofijski ordinarijat je prepovedal perijodični časopis „Rozkvet“, ki je zasledoval isto smer kakor prej „Rozvoj“ in „Bily Prapor“. — Jeli s tem tudi udušena nezadovoljnost med češkim nižim svečenstvom, in jeli s tem ubita tudi ideja, ki sta jo zastopali imenovani duhovniški glasili, je pa drugo vprašanje, ki bi mu ne hoteli pritrčiti.

* **Naseljevanje Madjarov na Hrvaškem.** Peštanska parcelarna banka ponuja za posestvo Lučinci obč. Viličselo (okraj Požega) 620.000 K. Lastniki tega posestva so štirje Nemci. Banka bi potem naselila na posestvo Madjare iz Bačke.

* **Ogrska poslanska zbornica.** Zasedanje ogrske poslanske zbornice je odloženo do 10. oktobra t. l.

* **Trozveza — podaljšana.** Trozveza, sklenjena junija meseca leta 1902., naj bi trajala do junija 1908. V pogodbi je bilo določeno, da ostane zveza veljavna še daljnih 6 let, ako je ne odpovedo junija leta 1907. Ker se pa to ni zgodilo, traja trozveza do junija leta 1914. Tako poročajo iz Rima.

* **Volilna reforma na Ogrskem.** V nasprotju z vestmi, da predloži vlada že v jesenskem zasedanju parlamentu zakonski

načrt o volilni reformi, zatrjujejo dobro poučeni krogi, da je popolnoma izključeno, da bi volilna reforma že v jesenskem zasedanju prišla v razpravo. Vlada hoče temeljito študirati vprašanje o volilni reformi in reformno delo prirediti tako, da se prepreči, da bi narodnosti in socialisti mogli priti do odločilne veljave. Volilna reforma za ogrski parlament bo slonela na principu, da ima volilno pravico vsak ogrski državljani, ki zna čitati in pisati v svojem materinem jeziku. Ker je za šolstvo med nemadarskimi narodnostmi jako slabo skrbjeno in je največ analfabetov med Slovaki in Rumuni, se nadeja, da se število narodnostnih poslancev v parlamentu ne bo znatno zvišalo.

* **Zakon v varstvo nezakonskih otrok.** Nemška vlada je izdelala nov zakon, s katerim znatno izboljšuje položaj nezakonskih otrok in njihovih mater. V obrazloženju zakona se pravi, da mora biti vsaki državi eden prvih smotrov poboljšanje položaja nezakonskih otrok. Duh časa zahteva od nas, da prekinemo s predsodki in odpravimo razliko med zakonskimi in nezakonskimi otroci. Prvi tak zakon je na Ogrskem izdelal bivši ministrski predsednik pl. Szell, in ta zakon slovi kakor eden najpopolnejših zakonov modernega časa.

* **Vatikan proti duhovnikom modernistom.** V Perugiji je bil na papežev ukaz odslovljen rektor tamošnjega bogoslovnega semenišča, ker je baje soglašal s strujo duhovnikov modernistov. Iz istega vzroka je bil odstavljen in izobčen župnik Atilij Pandozi iz Morina. Svoboda!

* **Panameriška zveza.** Iz Novega Jorka poročajo, da so sklenile Združene države z ostalimi državami ameriškega kontinenta tajno pogodbo, ki naj združi vse države obeh Amerik v ofenzivno in defenzivno zvezo.

Vestnik.

Naš rojak, gospod Davorin Trstenjak, je bil — kakor smo javili zadnjič — imenovan za okrajnega šolskega nadzornika. Gospod Trstenjak je pa to imenovanje odklonil. In sicer piše: „Ta čas mi javlja veliki župan, da sem imenovan okrajnim šolskim nadzornikom. Jaz to odklanjam. Rajši bi se dal upokojiti, nego da sprejemem to imenovanje. Tako bi moral opustiti svoje književno delovanje, a tega nečem storiti za nobeno ceno. Sedaj sem tudi svobodnejši.“ To je mož!

Kongres za šolsko higijeno se vrši v Londonu od 5. do 10. avgusta t. l. Tega kongresa se udeležijo tovariši Luka Jelenc, ki ga je v to pooblastil občinski svet ljubljanski.

Iz Ljubljanske okolice nam poročajo: Učiteljstvo tega okraja je imelo dne 15. julija na Vrhniki svojo letno skupščino, ki jo je vodil c. kr. okrajni šolski nadzornik, profesor Vilibald Zupančič. Razen treh učnih oseb je bilo vse učiteljstvo zbrano. Najprvo je imela tovarišica Darinka Franketova praktični nastop z učenkami III. razreda — „Veverica“. — Po uradnih naznanilih nadzornika je temeljito poročal tovariš Arko iz Št. Vida o temi „Korist roditeljskih sestankov in kako jih je prirejati“. Za svoje izborni poročilo je želel pohvalo skupščine. — Tovariš Ivo Trošta je poročal o temi „Kako ravnati z mladimi izpriječenci med šolsko mladino?“ Referat je bil izboren, zaslojen s sarkazmom na pravem mestu. V debato so po referatu posegli gospod nadzornik, ki je omenil spretnosti priznanega pisatelja Ivo Trošta, tovariš Remic in tovariš Petrič ki je stavil predlog, da naj se izborni sestavek Ivo Trošta priobči v „Tovarišu“, „Popotniku“ ali pa v „Domoljubu“, kar je bilo sprejeto. Tov. Bregar želi, da se uvede še IV. zvezek Schreiner-Bezjakove vadnice. Predlogu se je zadostilo. Tovariš Javoršek poroča o stanju učiteljske okrajne knjižnice. Knjižnični in stalni odbor se nanovo potrdita. Po izrpljenem dnevnem redu in zaključku je pobiral tovariš Žirovnik letnino za „Šolsko Matico“, tovariš blagajnik Petrič letnino za učiteljsko društvo in tovarišica Zemljanova za društvo učiteljic. Marsikdo je tovariša Petriča presenetil s kako opazko, najlepše pa šmarski učiteljici, ki pač kažete prav skromno kolegijalnost proti stanovskim tovarišicam in tovarišem. — Skupnega obeda pri „Mantovi“ se je udeležilo malone vse učiteljstvo. Med obedom nas je sicer presenetila nevihta, da smo morali bežati v notranje prostore, a veselja to ni kalilo. Na povratku v Ljubljano se je razlegala vso pot narodna

pesem pod vodstvom tovariša Žirovnika. Navdušeno so peli pevke in peveci. Bil je lep, vesel dan, da že dolgo ne tako. Na snidenje drugo leto pri D. M. v Polju!

Osobna vest. Slavoj Dimnik, izprašani učit. kandidat je imenovan za prov. učitelja v Postojno.

Poročil se je tovariš Josip Pleničar, učitelj - voditelj v Kropi z gđ. Milico Kappusovo pl. Pichlstainovo. Čestitamo!

Učiteljstvo c. kr. deške in dekliske rudniške šole v Idriji je z odlokom poljedelskega ministrstva izenačeno državnim uradnikom. Službena doba šteje sedaj 35 let, tudi sme nositi uradniško uniformo.

Meščanska šola v Postojni je sklenila dne 13. t. m. svoje prvo šolsko leto. V začetku šolskega leta je bilo v I. razredu 41 učencev, ob koncu jih je še ostalo 40. Pristojni so bili: 24 v Postojni in bližnji okolici, 10 v postojanskem okrajnem glavarstvu, 4 v raznih krajih na Krajskem, 2 pa na Primorskem. Na zavodu sta poučevala razen ravnatelja še dva učitelja in stalen katehet. Končni uspehi so za začetek posebno lepi: prvi red je dobilo 36 učencev, drugi red pa 4. Na meščanski šoli v Postojni, ki je edina slovenska meščanska šola na Slovenskem, se otvori s prihodnjim šolskim letom tudi II. razred, a roditelje opozarjamo že danes na ta prevažni zavod.

Proft je umaknil svojo prošnjo za ravnateljevo mesto na I. državni gimnaziji v Ljubljani. Baje na „Wink von oben“.

Umri je pri Novi cerkvi nad Vojnikom nadučitelj gosp. Fr. Leskovar. R. i. p.! — V Logatecu je umrla gospa Franja Legatova, mati tamošnjega šol. voditelja, v Ljubljani pa gospa Karolina Šabčeva, mati tov. A. Šabea. Obema rodovinama naše sožalje! — V Mariboru je umrl g. Böheim, nadučitelj v p., ki je nekdanj služboval na Kozjem.

V pokoj je šel ravnatelj realke v Mariboru g. Gustav Knobloch.

Nov slovenski list v Ameriki. V Čikagu je začel izhajati nov slovenski list pod naslovom „Jugoslovenski Gospodar v Ameriki. Glasilo jugoslovenskih kmetovalcev, obrtnikov in trgovcev.“ List izhaja vsak drugi in četrti četrtek v mesecu in stane na leto 75 centov. Urednik mu je Aleksander Toman.

Na slovenski nižji gimnaziji v Celju je bilo koncem tega šolskega leta 191 dijakov. Izmed teh je bilo 180 Štajerecev.

Iz kamniškega okraja nam pišejo: Učiteljstvo imenovanega okraja je imelo dne 3. julija t. l. svoje vsakoletno uradno skupščino v prijaznih Moravčah. Sicer leži ta občina bolj na periferiji našega okraja — vendar pa je jako umestno, da naš okrajni šolski svet odločuje za take konference razne kraje, ker daje s tem priliko, da se učiteljstvo natančno seznanj z okrajem, v katerem službuje, da ga tem lažje opisuje otrokom v šoli. — Kot prva točka dnevnega reda je bil praktičen nastop tovariša Tomana, pri katerem je obravnaval temo: „Apno v prirodoslovnem oziru“. No, reči moram, da je gospod tovariš rešil svojo nalogo naravnost izborno, kar smo itak vnaprej vedeli, ker ga poznamo kot priznanega pedagoga in izvrstnega metodika. Posebno pozornost pa so zbujali točni, jasni in pravilni odgovori njegovih učencev. To dokazuje, da se gospod tovariš mnogo in vestno trudi, da položi mladini kar najboljši temelj za poznejše življenje. Vsa čast mu! Po odhodu otrok se je vršil dnevni red po običajni razvrstitvi. Najprvo pozdravi gospod nadzornik V. Zupančič, kot predsednik konferencije, došlo učiteljstvo ter poda uradno poročilo o nadzorovanju šol in izišlih uradnih predpisih in odlokih. Svojim namestnikom imenuje gospoda Tomana, zapisnikarjema pa sta bila na predlog g. Žebreta izvoljena g. Žagar iz Mengša in gospica Janša iz Jarš. Kot četrta točka je bila: „Katere so najnavadnejše napake pri domači vzgoji in kako naj šola deluje proti tem napakam“. To nalogo je moralo izgotoviti vse učiteljstvo tega okraja. Gospod predsednik je določil referentom tega elaborata gospico Boletovo iz Domžal. Pazno je sledilo učiteljstvo izvajanjem gospice predavateljice, ki je dano nalogo rešila zares strokovnjaško. Sestavljena je bila namreč z vznesenimi, tuptam kar poetičnimi izrazi. Gospica je žela za svoj sestavek splošno priznanje in iskrene ovacije. — Ker se je sedanja doba z vso vehemenco vrgla na poduk v risanju po naravi — umevno je, da tudi pri nas ni smela izostati ta točka in za katero je bil določen gosp. Jordan iz Ihana. Znan kot spreten risar je tudi svojo nalogo mojstrsko izvedel. Podal nam